

Date: 5th June-2026

**BOSHLANG'ICH SINIF MATEMATIKA DARSLARIDA MIQDOR
TUSHUNCHALARINI SHAKLLANTIRISHDA AXBOROT
TEKNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI**

G'aybullayeva Zebiniso Safar qizi

Nizomiy nomidagi O'zbekiston milliy pedagogika universiteti, talabasi

Ilmiy rahbar: p.f.b.f.d. (PhD), dotsenti, **Toshpulatova Durdona Komiljon qizi**

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshlang'ich sinf matematika darslarida miqdor tushunchalarini shakllantirish jarayonida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishning ahamiyati, usullari va samaradorligi yoritilgan. Zamonaviy raqamli vositalar yordamida o'quvchilarda amaliy fikrlash, o'lchash, solishtirish va hisoblash kompetensiyalarini shakllantirish yo'llari tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: axborot texnologiyalari, miqdor, kompetensiya, raqamli resurs, interfaol metod, boshlang'ich ta'lim.

Аннотация: В статье рассматривается значение и эффективность использования информационно-коммуникационных технологий при формировании понятий величины на уроках математики в начальных классах. Анализируются методы и приемы, направленные на развитие у учащихся практического мышления и измерительных компетенций.

Ключевые слова: информационные технологии, величина, компетенция, цифровые ресурсы, начальная школа, методика.

Annotation: This article highlights the importance of using information and communication technologies in teaching the concept of quantity in primary school mathematics. It discusses methods that promote practical thinking, measurement, and analytical skills through digital tools.

Keywords: information technology, quantity, competency, digital resources, methodology, primary education.

Kirish

Hozirgi ta'lim jarayonida raqamli texnologiyalarni o'quv jarayoniga integratsiya qilish — o'qituvchining asosiy metodik vazifasiga aylangan. Boshlang'ich sinflarda miqdorlarni o'rgatishda axborot texnologiyalaridan foydalanish o'quvchilarning diqqatini jalb etadi, ularning amaliy faoliyatini faollashtiradi hamda kompetensiyalarni shakllantirishda samarali vosita bo'lib xizmat qiladi.

Asosiy qism

1. Miqdor tushunchasini shakllantirishda AKTning roli

Matematika darslarida miqdor tushunchalari — uzunlik, massa, hajm, vaqt, narx, tezlik kabi birliklar bilan ishlashni o'z ichiga oladi. Multimedia taqdimotlari, interaktiv ilovalar, virtual laboratoriyalar o'quvchilar uchun mavzuni yanada aniqroq va esda qolarli shaklda taqdim etish imkonini beradi.

Masalan:

Date: 5th June-2026

- “Interactive Ruler” dasturi yordamida uzunliklarni o‘lchash mashqlari bajariladi.

- “Virtual Balance” ilovasi orqali og‘irliklarni solishtirish tajribasi o‘tkaziladi.
- “Time Quiz” o‘yini yordamida vaqt birliklarini o‘rganish interfaol tarzda tashkil etiladi.

2. Amaliy mashg‘ulotlarda texnologik yondashuv

O‘quvchilar miqdorlarni o‘rganayotganda quyidagi interaktiv mashqlardan foydalanish mumkin:

1-topshiriq.

“Online Scale” ilovasida 3 kg olma, 2 kg apelsin va 5 kg bananni joylashtiring.

Qaysi meva eng og‘ir?

Bu mashq orqali o‘quvchi taqqoslash, tahlil qilish va miqdorni solishtirish kompetensiyalarini egallaydi.

2-topshiriq.

“GeoGebra” dasturida 1 metr, 50 sm, 2 metr uzunlikdagi chiziqlarni chizing. Ularni solishtirib, natijani jadvalga joylashtiring.

Bu topshiriq orqali vizual tafakkur va o‘lchov birliklari haqidagi bilimlar mustahkamlanadi.

3. O‘yinli metodlar orqali o‘rgatish

Axborot texnologiyalari asosida tuzilgan o‘yinlar o‘quvchilarni dars jarayonida faol ishtirok etishga undaydi.

“Qaysi biri ko‘p?” o‘yini
Ekranida turli buyumlar ko‘rsatiladi: 1 litr sut, 1,5 litr suv, 2 litr sharbat.
O‘quvchi javob beradi: “Eng ko‘p miqdor — 2 litr sharbat.”

“Vaqtini top!” interfaol mashqi

Dars 8:30 da boshlangan, 45 daqiqa davom etgan. Qachon tugaydi?
Virtual soat orqali o‘quvchi vaqtini belgilaydi — 9:15.

Bu kabi mashqlar o‘quvchilarning vaqt, hajm va uzunlik haqidagi bilimlarini mustahkamlaydi.

4. Raqamli baholash vositalari

Kompetensiyaviy baholashda “Kahoot”, “Quizizz”, “Wordwall” kabi platformalar qo‘llaniladi.

Masalan:

“Qaysi o‘lchov birlik uzunlikni bildiradi?”
A) Kilogramm B) Metr C) Litr

To‘g‘ri javob: B) Metr

Bu turdagi testlar orqali o‘quvchilarning nazariy bilimlari bilan birga amaliy fikrlashi ham baholanadi.

5. Misollar orqali kompetensiyani rivojlantirish

1-misol.

1 litr suv 1,2 kg og‘irlikka teng bo‘lsa, 5 litr suvning og‘irligi qancha?
Yechim: $1,2 \times 5 = 6$ kg.

Date: 5th June-2026

2-misol.

“1 soatda 60 daqiqa bor. 3,5 soatda necha daqiqa bor?”

Yechim: $3,5 \times 60 = 210$ daqiqa.

3-misol.

“2 metr matoning 25 foizi necha santimetr?”

Yechim: $200 \times 0.25 = 50$ sm.

Bu misollar orqali o‘quvchi foiz, nisbat va birlik o‘zgartirish kompetensiyalarini egallaydi.

Xulosa

Axborot texnologiyalaridan foydalanish miqdor tushunchalarini o‘rgatish jarayonini zamonaviy, qiziqarli va samarali qiladi. O‘quvchilar virtual tajriba asosida o‘lchash, solishtirish, tahlil qilish kabi amaliy ko‘nikmalarga ega bo‘ladi. Raqamli vositalar ta’limni shunchaki bilim berish emas, balki kompetensiya rivojlantirish jarayoniga aylantiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Raqamli ta’lim” konsepsiyasi, 2020-yil.
2. Karimova M. “Boshlang‘ich ta’limda AKTdan foydalanish metodikasi”, Toshkent, 2021.
3. Ziyamuxamedova S. “Matematika darslarida interaktiv texnologiyalar”, Pedagogika jurnali, 2022.
4. www.ziyonet.uz — O‘quv resurslari portali.
5. www.geogebra.org — Matematika uchun onlayn dasturiy vosita.

